

JAROSLAV HAŠEK

DOLE SLOBODA ŠTAMPE!

Izbor i prevod
Aleksandar Ilić


ODYSSEUS

Izvori

Dekameron (1968), *Dekameron humoru a satiry* (1972),
Čechoslovan...

Copyright © Aleksandar Ilić

Copyright za ovo izdanje © Odysseus, Beograd, 2019.

Edicija:

KAVEZ I SLAVUJ

Knjiga br. 2

DOLE SLOBODA ŠTAMPE!

Zahvalnost

Zahvaljujemo porodici Aleksandra Ilića, koja je ustupila prava za prevod i omogućila izdavanje ove knjige.

Priče *Podroban opis brutalnog krimića* i *Tužni kraj ratnog izveštača „Praškog dnevnika“*, preveo je Svetozar Ilić, a ranije su objavljene u zbirkama *Šašave priče* (Plato, 2003) i *Švejkovanje* (Dereta, 2014).

Dnevnik *Samostalnost*

Nema tog češkog lista koji se može pohvaliti s toliko prevrata u svetu kao dnevnik *Samostalnost*. Ima dana kada čitalac *Samostalnosti* može da izbroji deset, petnaest, pa čak i dvadeset groznih revolucija i ratova u svetu, jezivih pogroma i strahovitih stihija, što sve ostali listovi uopšte ne pominju. U tom pogledu, redakcija lista *Samostalnost* drži šnur i već sledećeg dana prelazi bez reči preko svih tih svetskih događaja, koji se uopšte nisu desili. Kako u politici, tako su i u žurnalistici pristalice državno-pravne stranke sačuvale potpunu samostalnost.

Ponosno, protiv svih, u *Samostalnosti* objavljuju:

U današnjem broju: Revolucija u Argentini. Bombardovanje Havane. Pobuna vojnika u Južnoj Africi. Meksiko predlaže uvođenje ropstva. Bugarska štampa zahteva rat s Rumunima. Ubijanje belaca u Kanadi. Krvava seča u Peking. Abdulhamidov pokušaj bekstva. Atentat na carsku porodicu. Strahoviti zemljotres u Armeniji. Katastrofa kineskog

ratnog broda *Hijen-ci*. Razorno izvrtanje Zemljine kore, uskoro. Političko ubistvo na Islandu.

Već sutradan su sve ovo zaboravili i objavljuju:

U današnjem broju: Rat između Švedske i Nemačke neizbežan. Sveopšta revolucija u tropima. Indijska lokalna štampa pretila istrebljenjem Englezima u Londonu. Grozna špijunska afera u Australiji. Ustanak na Celebesu. Domoroci na Novoj Gvineji zahtevaju ukidanje zakona protiv kanibalizma. Ognjena zemlja iščezla. Pokušaj dizanja Vatikana u vazduh. Otkriće novog svetskog čuda u Tihom okeanu. Veliki požar u Parizu. Izgorelo više od milion stanovnika. Ararat se obrušio na Kavkaz.

S jezom čitate ove vesti koje nijedne druge novine ne objavljuju i sa strepnjom iščekujete nastavak, bliže detalje u sledećem broju. Ali, varate se. *Samoostalnost* je, naime, nabavila još grozomornije vesti i tako možete čitati:

U današnjem broju: Rat Grka i Kineza neizbežan. Novi upad Tatara u Evropu. Bugarska postala republika. Snažan monarhistički pokret u Severnoj Americi. Pobuna kažnjenika u Francuskoj Gvajani. Pokušano ubistvo sultana. Otrovani svi generali i oficiri u Francuskoj. Državni prevrat u Tasmaniji. Pucano na engleskog kralja. Revolucija u Srbiji. Oružani napad Austrije na Dansku. Posle eksplozije Etne, Sicilija iščezla pod vodom. Nagli nestanak vode iz Crvenog mora. Katastrofalni zemljotres u Jesenicama kod Praga. Survavanje Alpa.

Užasnuti ovim nesrećama, rado biste saznali šta se dešavalo dalje, kako su se sve ove nesreće završile,

da li se možda neki očajnik spasao i da li je u svim tim upropašćenim zemljama možda ponovo zaveden red i mir, ali u sledećem broju, zbog novih prevrata i stravičnih događaja, čitate:

U današnjem broju: Kamenovanje grkokatoličkog biskupa u Kolomiji u Haliču. Očekuje se ultimatum Engleske Norveškoj zbog lova ribe na engleskim obalama. Ratni pohod Albanaca na Sofiju. Glasine o pripremi pobune u Mađarskoj. Bivši persijski šah obesio je četrdeset hiljada Turkmena. Državni prevrat u Japanu. Mikado utopljen. Japan postao republika. Američka vojska započela opsadu Sahalina. Rusko-američki rat ne može se izbeći. Pobuna Samoijeda u Africi. Krvavi pogrom u Liverpulu. Snažan monarhistički pokret u Švajcarskoj. Grad Bern biće proglašen za prestonicu švajcarske kraljevine. Jan Ort kralj? Velika pomorska bitka austrijske ratne mornarice s grčkim gusarima kod ostrva Samos. Pripajanje ostrva Krita Kneževini Monako. Rumunska mornarica greškom bombardovala vlastito pristanište. Čikago u ruševinama. Snažna oluja podigla je poluostrvo Aljaska i prenela ga na Labrador. Ogromna ledena santa otkinula parče Irske. Ozbiljne vulkanske pojave na Ržipu. Pljačka direktora austrougarske banke. Razbojnici u Debrecinu zverski poubijali svih dve stotine osamdeset i pet poštara – razlog: pljačka. Mahnitanje školskog inspektora u Beogradu. Stotinu i dvadeset gimnazijalaca delom ubijeno, delom teško ranjeno. Hapšenje tajanstvenog stranca u Parizu u vezi s vanzemaljskim planetarnim

telegramima uhvaćenim u stanici za bežičnu telegrafiju na Kejp Bionšeu.

I opet s jezom, sa suzama u očima čitate ove jezive vesti, podilaze vas žmarci, gledate u ponor novina i tamo saznajete da sve te vesti šalju ili specijalni dopisnici *Samostalnosti* ili tamošnji stalni izveštači. Koji list bi sebi mogao da dozvoli ili, tačnije, koji politički list ima toliko pristalica i u celom svetu razmeštenih partijaca koliko ih ima *Samostalnost*? I baš zato druge novine ne mogu da zucnu ni slovice o svim tim groznim i jezivim događajima, jer nemaju materijala. Samo pristalice državno-pravne stranke i lista *Samostalnost* kadre su da vam ispričaju stvari od kojih vam se od straha diže kosa na glavi.

I tako doznajete da članovi redakcije lista *Samostalnost* ne žive samo na Trgu Svetog Vaclava. Urednici *Samostalnosti* nalaze se i u Argentini, u Južnoj Americi, u Rumuniji, Bugarskoj, Kini, u Solunu, na Islandu, u Indiji, Americi, Rimu, na Tihom okeanu, u Grčkoj, Francuskoj Gvajani, Danskoj, na Etni, Crvenom moru, među Turkmenima, na Sahalinu i Aljasci, u Švajcarskoj baš kao i na slavnom Kritu, tako da nema mestašca na zemaljskoj kugli gde se nije ugnezdio neki urednik *Samostalnosti*, tako da *Samostalnost* broji onoliko urednika koliko i čudesnih dodataka.

Dodaci ovde rastu iz dana u dan. Svakog dana oglašavaju neki nov dodatak. Za žene, tu je *Porodično gnezdo*, čiji nežan naziv sam privlači majke da u njega povijaju malecke buduće pristalice državno-pravne stranke, ne bi li već u krhkom uzrastu primili pelcer političke duše doktora Antonjina Hajna.

Naša nedelja je nedeljni zabavni dodatak. Evo ponosnog naziva! „Čije je posvećenje? Naše. A čija je ova *Nedelja*? Takođe naša.“ To kažu veoma gor-do. Oni ne traže nikakvu tuđu *Nedelju*. U njihovoj *Nedelji* je propali kandidat Viktor Dik u objavljenom komadu *Kraj Don Kihota* ponovo ukokao Don Kihota. Jedan čisto partijski Don Kihot, kao alegorija na njihovu politiku. Postoji i dodatak za četvrtak, *Kulturna borba*, u kojem dokazuju da je najkulturniji čin: preplatiti se na *Samostalnost*. U petak, u baksuzni dan, izlazi još jedan dodatak: *Zastupnik srednjeg staleža* – prokletstvo petka očigledno je u ovom dodatku, za čiji su naslov, kao što je svima poznato, ukrali ime jednog ceha u Šangaju.

Drugi dodaci rastu kao pečurke posle kiše. Dodatak *Naša peć* sprema se za zimu i objavljuje samo vesti o smrzanjanjima, lavinama i njima slične. *Radost pralja* namenjen je kulturnom uzdizanju žena iz nižih staleža, isključenih iz *Zastupnika srednjeg staleža*. Dodaci *Čuvar zuba*, *Mladi pravaš*, *Naš trgovački glasnik*, *Kruna Svetog Vaclava*, *Čuvar morala*, *Mali politički vesnik*, *Spiritistički držaonik*, *Interesi stočara*, *Ljudska prava*, sjajno će upotpuniti opisanu delatnost dnevnika *Samostalnost*.

A posle novog razmaha ove slavne stranke, dočekaćemo i to da će *Samostalnost*, na kraju, izlaziti kao dodatak svojih bezbrojnih dodataka, uvek jedanput nedeljno, a to će sigurno biti najoriginalniji način izdavanja jednog dnevnika!